

INTERSTEDELIJK
STUDENTEN OVERLEG

Koopkracht studenten

Prognose koopkrachtverandering studenten in 2020

oktober | 2019

Interstedelijk Studenten Overleg

Contactgegevens
+31 (0)30 23 02 666
www.iso.nl
iso@iso.nl

Bezoekadres
Bemuurde Weerd O.Z. 1
3514 AN Utrecht

Social Media
Instagram Facebook Twitter LinkedIn

Aanleiding

“Voor het zevende jaar op rij verwacht het kabinet economische groei. Iedereen gaat er volgend jaar op vooruit”, aldus de NOS op 13 september van dit jaar¹. Hoewel dat klinkt als louter goed nieuws, blijkt de definitie van “iedereen” die het kabinet hanteert nogal nauw. De ruim 750.000 studenten in het hoger onderwijs die Nederland telt vallen hier namelijk niet onder, omdat zij niet mee worden genomen in de koopkrachtramingen van het CPB. Dit terwijl eerdere inventarisaties hebben uitgewezen dat de koopkracht van studenten al jaren daalt². Het ISO heeft daarom zelf een inventarisatie gemaakt van de verwachte koopkrachtontwikkeling van studenten in 2020 t.o.v. 2019.

¹ <https://nos.nl/artikel/2301560-uitgelekte-prinsjesdagstukken-economische-groei-meer-koopkracht.html>

² <https://www.iso.nl/2016/08/koopkracht-studenten-wordt-in-2017-het-hardst-getroffen/> en <https://www.rtlnieuws.nl/nieuws/politiek/artikel/4424216/studenten-gaan-er-volgend-jaar-op-achteruit>

Inhoudsopgave

Aanleiding.....	1
Koopkracht in het kort	3
Wat is koopkracht?	3
Waarom is koopkracht zo belangrijk?	3
Waarom dit rapport?.....	4
Koopkrachtveranderingen	5
Methodiek	5
Uitkomsten	6
Conclusies en aanbevelingen.....	6
Appendix 1: Verantwoording per post.....	9
Uitgaven	9
Inkomsten.....	10
Appendix 2: Tabellen	13
Uitgaven	13
Inkomsten.....	13
Resultaat koopkracht.....	14

Koopkracht in het kort

Wat is koopkracht?

Koopkracht: vrijwel iedereen is bekend met het begrip. In het kort geeft koopkracht aan hoeveel goederen en diensten huishoudens met hun inkomen kunnen kopen. Als de huren stijgen, maar daar staan geen extra inkomsten tegenover, dan daalt de koopkracht.

Beleidsmakers en burgers zijn het meest geïnteresseerd in de gemiddelde verandering van koopkracht: kan ik aankomend jaar meer of minder kopen met mijn geld? Het CPB raamt daarom jaarlijks de koopkrachtverandering in haar Macro Economische Verkenning (MEV), gebaseerd op de plannen van het kabinet zoals gepresenteerd in o.a. de Miljoenennota en de economische verwachtingen. Koopkrachtramingen helpen de gevolgen van voorgenomen beleid op de inkomens van huishoudens in te schatten.

Naast het CPB brengt ook het Nibud (Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting) koopkrachtramingen uit. Het CPB en het Nibud gelden als autoriteiten als het aankomt op de financiële uitwerking van beleid.

Waarom is koopkracht zo belangrijk?

De koopkrachtcijfers spelen een belangrijke rol in Den Haag, omdat beleidsmakers bij het schrijven van beleid kijken naar de effecten van hun beleid op de koopkrachtcijfers. Het zwaartepunt van de aandacht voor koopkrachtcijfers ligt rond Prinsjesdag. Dan wordt de Miljoenennota gepresenteerd: de algemene toelichting van de regering op de verwachte inkomsten en uitgaven van het komende jaar. De Miljoenennota wordt vergezeld door de Macro Economische Verkenning (MEV), de financiële bijsluiter van het Centraal Planbureau (CPB), waarin de koopkrachtramingen voor het aankomende jaar staan.

Bij het berekenen van de koopkrachtontwikkeling wordt gekeken naar drie factoren: de effecten van beleid op het beschikbaar inkomen, de ontwikkelingen in het bruto-inkomen en inflatie. Het kabinet is met name geïnteresseerd in de eerste factor, omdat zij hiermee kan zien wat algemene effecten van het voorgenomen beleid zijn. Daarbij helpt het dat het CPB en het Nibud kijken naar verschillende inkomensgroepen: er is de regering veel aan gelegen de cijfers voor iedere groep in de koopkrachtramingen zo goed mogelijk uit te laten vallen. Dit is dan ook wat er in de laatste jaren veel gebeurt: het kabinet schuift in

de aanloop naar Prinsjesdag vaak aan verschillende beleidsmatige knoppen zodat er voor elke groep een zo positief mogelijk eindresultaat uitrolt.³ Maar groepen die niet voorkomen in de koopkrachtberekeningen worden hierin niet meegenomen.

Waarom dit rapport?

Studenten worden momenteel nauwelijks meegenomen in de jaarlijkse koopkrachtramingen van zowel het CPB en als het Nibud, terwijl deze ramingen dus zeer invloedrijk zijn. Hierdoor worden studenten onvoldoende meegewogen bij het bepalen van beleid. Dit terwijl zij een groep van ruim 750.000 Nederlanders vormen.

Het CPB berekent de koopkrachtveranderingen op basis van een steekproef van ongeveer 100.000 voorbeeldhuishoudens. Alleen huishoudens met een inkomen boven 63 procent van het minimum wettelijk loon worden meegenomen. Studenten vallen meestal onder die grens. Het Nibud rekent met 100 voorbeeldhuishoudens. Tot 2014 nam het Nibud studenten met een basisbeurs en een bijbaan nog mee in haar koopkrachtberekeningen. Sinds 2015, toen het leenstelsel werd ingevoerd, zijn zij hiermee gestopt.

Studenten komen dus al jaren vrijwel niet meer voor in de koopkrachtstatistieken. Dit terwijl de inkomenspositie van studenten de laatste jaren hard achteruit is gegaan. Het Interstedelijk Studenten Overleg (ISO) heeft daarom al in 2016 de handschoen opgepakt en zelf de koopkrachtverandering berekend voor studenten⁴. Hieruit bleek toen dat studenten er 0,73 tot 1,27 procent op achteruit gingen. In 2018 gebruikte het CDJA eenzelfde berekening en kwam tot de conclusie dat studenten er opnieuw op achteruit gingen, ditmaal ruim 2 procent⁵.

Dit rapport kijkt opnieuw naar de koopkrachtontwikkeling van studenten, omdat het ISO het belangrijk vindt dat de koopkracht van studenten gemonitord blijft worden. Zo zijn studenten buitenproportioneel getroffen door de verhoging op het laagste btw-tarief van 6 naar 9 procent, afgelopen januari. Het kabinet koos ervoor om consumptie meer te belasten, maar arbeid minder. Dit geldt echter niet voor studenten, omdat zij vaak maar weinig (kunnen) werken: zij worden dus vrijwel niet gecompenseerd voor de btw-verhoging.

³ <https://www.nrc.nl/nieuws/2019/08/15/de-lokroep-van-de-koopkrachtplaatjes-a3970166>

⁴ <https://www.iso.nl/2016/08/koopkracht-studenten-wordt-in-2017-het-hardst-getroffen/>

⁵ <https://www.rtlnieuws.nl/nieuws/politiek/artikel/4424216/studenten-gaan-er-volgend-jaar-op-achteruit>

Het ISO is er sterk voorstander van dat het Nibud of het CPB studenten (weer) expliciet meeneemt in de officiële koopkrachtberekeningen. Op die manier kunnen de 750.000 studenten die Nederland rijk is weer op een juiste manier worden meegewogen in Den Haag.

Koopkrachtveranderingen

Methodiek

De methode die wordt gehanteerd in dit onderzoek is tweemaal eerder gebruikt (in 2016 en 2018 door resp. het ISO en het CDJA) om de koopkrachtveranderingen van studenten door te rekenen. Deze methode is destijds getoetst door een hoogleraar gespecialiseerd in koopkrachtberekeningen.

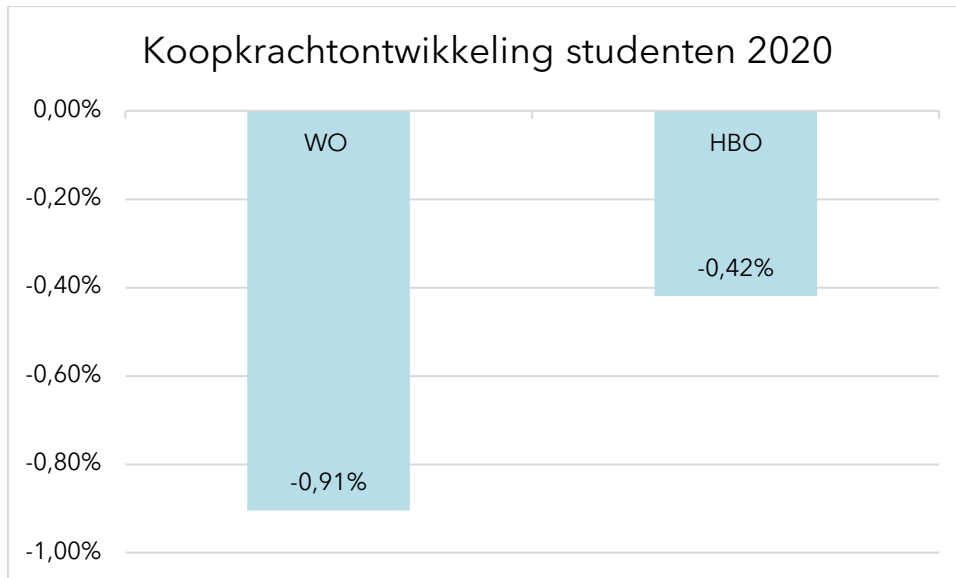
De stappen zijn als volgt:

1. Voor de verschillende inkomsten- en uitgavenposten van studenten zijn de meest recente cijfers verzameld (zo dicht mogelijk bij 2019 als uitgangsjaar). Wat betreft de uitgaven is zoveel mogelijk aangesloten bij de uitsplitsing aangehouden in het "Studentenonderzoek 2017" van het Nibud.
2. Voor iedere post is de weging vastgesteld ($\text{post} \div \text{totaal}$).
3. Vervolgens is er een prognose gemaakt van de verwachte mutatie per post van 2019 naar 2020.
4. Voor iedere post is de relatieve bijdrage berekend ($\text{weging} \times \text{mutatie}$).
5. De som van de relatieve bijdragen vormt het indexcijfer voor de verandering van het uitgangsjaar (2019) naar het komende jaar.
6. De uiteindelijke koopkrachtverandering wordt gevormd door het indexcijfer van de inkomsten te delen door het indexcijfer van de uitgaven.

De berekeningen in dit rapport zijn met de grootst mogelijke zorgvuldigheid tot stand gekomen. Alle aannames die gemaakt zijn tijdens het schrijven zijn expliciet terug te vinden in dit document. Het is echter onvermijdelijk dat bepaalde aannames openstaan voor discussie. Wij hebben ernaar gestreefd om een zo realistisch mogelijk beeld te schetsen. Bij eventuele methodologische keuzes hebben wij over het algemeen gekozen voor de optie waarbij de koopkracht het minst beïnvloed zou worden. De uiteindelijke koopkrachtverandering voor studenten zal dan ook vrijwel zeker nog wat negatiever uitpakken dan dit onderzoek concludeert.

Uitkomsten

De koopkracht van de gemiddelde hbo-student daalt in 2020 naar verwachting met 0,42 procent t.o.v. 2019. De koopkracht van de gemiddelde wo'er daalt naar verwachting met 0,91 procent.

De koopkracht van universitaire studenten daalt harder dan die van hbo-studenten omdat universitaire studenten vaker op kamers gaan en daarom als groep relatief harder worden getroffen door de hoge stijging in huurprijzen. Daarnaast werken hbo'ers meer, waardoor zij relatief meer profiteren van loonstijgingen.

Conclusies en aanbevelingen

Sinds het afschaffen van de basisbeurs en de invoering van het sociaal leenstelsel worden studenten niet meer meegenomen in de koopkrachtberekeningen. Dit terwijl hun koopkracht de afgelopen jaren juist hard is gedaald: het wettelijk collegegeld blijft stijgen en kamerhuren rijzen de pan uit. Dit wordt niet gecompenseerd door hogere inkomsten.

Onderzoek van het ISO wees in 2016 uit dat de koopkracht van studenten in 2017 met bijna 1 procent zou dalen en onderzoek van het CDJA liet zien dat studenten er in 2019 met ruim 2 procent op achteruit zouden gaan. Dit huidige onderzoek laat zien dat studenten er naar verwachting in 2020 opnieuw op achteruit gaan, ditmaal met 0,4 tot 0,9 procent. Dit terwijl de koopkracht van

werkenden in 2020 opnieuw stijgt⁶. Het ISO doet daarom de volgende aanbevelingen om de koopkracht van studenten te verbeteren:

Neem studenten expliciet mee in koopkrachtberekeningen.

Studenten komen nauwelijks terug in de jaarlijkse koopkrachtramingen van het CPB of het Nibud, die zeer invloedrijk zijn. Deze ramingen gebruikt de regering namelijk om ervoor te zorgen dat er een relatief eerlijke verdeling is tussen verschillende inkomensgroepen als het gaat om koopkrachtstijging. Studenten moeten hierbij relevanter worden, want wij zijn een groep van meer dan 750.000 Nederlanders.

Breng een basisbeurs terug.

Sinds 2015 hebben studenten geen recht meer op een basisbeurs (een vast bedrag per maand dat wordt omgezet in een gift als binnen 10 jaar een diploma wordt behaald). Dit heeft als effect dat steeds meer jongeren zich in de schulden moeten steken om te kunnen studeren. Een groot deel van de lenende studenten ervaart prestatiedruk en psychische klachten door het leenstelsel⁷. Het ISO pleit daarom voor herinvoering van een basisbeurs. Studeren moet voor iedereen toegankelijk blijven. Daarnaast kan een basisbeurs gemakkelijk geïndexeerd worden voor de inflatie, waardoor de koopkracht van studenten minder vatbaar wordt voor prijsstijgingen.

Bevries het wettelijk collegegeld.

Voorheen werden studenten gecompenseerd voor de jaarlijkse stijging van het wettelijk collegegeld door indexatie van zowel basisbeurs als aanvullende beurs. De basisbeurs is sinds de invoering van 2015 echter afgeschaft, en niet alle studenten komen in aanmerking voor een aanvullende beurs. Hierdoor is de compenserende functie van inflatie voor alle studenten sterk ingedamd. De groei van het wettelijk collegegeld moet daarom een halt toe worden geroepen zolang studenten niet voor de stijging worden gecompenseerd.

Zorg voor meer betaalbare kamers voor studenten.

De stijgende huren hebben een van de grootste effecten op de koopkracht van studenten, niet alleen omdat de mutatie hier het hoogst is, maar ook omdat het percentage dat de huuruitgave inneemt op het totale budget van studenten

⁶ <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/economische-groei-valt-in-2020-iets-terug-maar-koopkracht-stijgt-1-2-procent~b2c4afad/>

⁷ <https://www.iso.nl/2019/01/onderzoek-groot-aandeel-lenende-studenten-ervaart-prestatiedruk-en-psychische-klachten-door-leenstelsel/>

toeneemt. De kamernood onder studenten is ontzettend hoog en groeit elk jaar, zonder dat er momenteel een oplossing in zicht lijkt⁸.

⁸ <https://punt.avans.nl/2019/08/woningmarkt-studenten-voorlopig-niet-in-evenwicht/>

Appendix 1: Verantwoording per post

Hieronder worden de ijkbedragen (de hoogte in 2019) en mutaties (de gemiddelde verwachte stijging van 2019 naar 2020) per post toegelicht, inclusief bronnen en verantwoording van alle aannames.

Uitgaven

Huur

Ijkbedrag: opgebouwd uit gemiddelde hoogte woonlasten 2018 (Kences Landelijke Monitor Studentenhuisvesting 2018⁹) × % uitwonende studenten hbo/wo (idem) × stijging huurprijzen 2018-2019 (idem, gemiddelde over periode 2013-2018).

Mutatie: aangenomen wordt dat de stijging van 2019 op 2020 gelijk is als de gemiddelde jaarlijkse stijging in de jaren 2013-2018. Gezien de huidige krapte op de huurmarkt is dit waarschijnlijk een conservatieve schatting. Een hogere stijging zou een negatiever effect hebben op de koopkracht van studenten, dus dit schetst het meest optimistische scenario.

Collegegeld

Ijkbedrag: opgebouwd uit $0,5 \times$ wettelijk collegegeld 2018-2019 en $0,5 \times$ wettelijk collegegeld 2019-2020¹⁰.

Mutatie: percentuele stijging wettelijk collegegeld van 2019 naar 2020, waarbij het wettelijk collegegeldbedrag 2020 is opgebouwd uit $0,5 \times$ wettelijk collegegeld 2019-2020 en $0,5 \times$ wettelijk collegegeld 2020-2021.

Overige uitgaven

Ijkbedrag: dit is de lastigste post. Volgens het Nibud Studentenonderzoek 2017¹¹ waren de gemiddelde uitgaven van hbo-studenten 829 euro, en voor wo-studenten 926 euro. Hier trekken we de gemiddelde hoogte van de huur en het collegegeld in 2017 (volgens hetzelfde onderzoek) vanaf, omdat wij deze twee posten apart meenemen. Dit geeft ons de hoogte van de overige uitgaven in 2017. Voor de mutatiepercentages van 2017 op 2018 en 2018 op 2019 gaan

⁹ https://www.kences.nl/assets/files/2018/def-r2018-0001rh_20181001.pdf

¹⁰ <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/hoger-onderwijs/vraag-en-antwoord/hoogte-van-het-collegegeld-hogeschool-universiteit>

¹¹ <https://www.nibud.nl/wp-content/uploads/Nibud-Studentenonderzoek-2017.pdf> Dit onderzoek kwam eerder iedere twee jaar uit. Helaas is er geen 2019-editie, omdat de subsidie voor dit onderzoek is stopgezet. Vandaar dat dit onderzoek van twee jaar geleden wordt aangehaald.

we uit van een groei gelijk aan de inflatie¹², gecorrigeerd voor huisvesting¹³ (de stijging hiervan hebben we immers al apart meegenomen in de post 'huur'). Deze valt in 2019 hoger uit dan het jaar daarvoor vanwege de verhoging van het laagste btw-tarief van 6 naar 9 procent.

Mutatie: we nemen als aanname dat de inflatie van 2019 op 2020 gelijk is aan die van 2017 op 2018. Dit percentage komt overeen met de schatting van het CPB in haar middellangetermijnverkenning 2018-2021¹⁴. We nemen expliciet niet de stijging van 2018 op 2019 als schatting: dit zou een vertekend beeld geven vanwege de btw-verhoging van 1 januari 2019. Voor de huisvestingcorrectie nemen we wél aan dat de stijging gelijk is aan die van 2019. Dit omdat er over het algemeen geen btw wordt betaald over huur, en de btw-verhoging hier dus ook geen effect op heeft gehad.

Inkomsten

Bijdrage ouders

IJKbedrag: voor de hoogte van deze post houden we opnieuw de cijfers van het Nibud Studentenonderzoek 2017 aan. Echter gaan we uit van een mutatie van 0 procent over de periode 2017-2019, omdat er in deze periode geen grote beleidswijzigingen gepland stonden waardoor studenten een groter beroep zouden moeten doen op hun ouders (zoals bij de invoering van het leenstelsel het geval was). Ouders passen hun bijdrage meestal ook niet aan op de inflatie.

Mutatie: zoals hierboven toegelicht wordt uitgegaan van een mutatie van 0 procent. We gaan uit van gelijkblijvende omstandigheden op dit punt (*ceteris paribus*).

Aanvullende beurs

IJKbedrag: hiervoor is gebruik gemaakt van de Monitor Beleidsmaatregelen hoger onderwijs 2018-2019¹⁵, een jaarlijks rapport uitgebracht door het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen. Volgens deze monitor ontving de student met een aanvullende beurs in 2017-2018 gemiddeld 259 euro. 23 procent van de wo'ers ontvangt een aanvullende beurs en 36 procent van de hbo'ers. Onze aanname is dat deze percentages niet zijn veranderd, en

¹² <https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/inflatie-internationaal>

¹³ <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/70675NED/table?fromstatweb>

¹⁴ <https://www.cpb.nl/publicatie/middellangetermijnverkenning-2018-2021>

¹⁵ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2019/08/31/monitor-beleidsmaatregelen-hoger-onderwijs-2018-2019>

dat de gemiddelde bedragen zijn gestegen met eenzelfde percentage als de stijging van de aanvullende beurs van 2018 op 2019¹⁶.

Mutatie: de maximale hoogte van de aanvullende beurs in 2020 is op het moment van schrijven nog niet bekend. Daarom wordt uitgegaan van een stijging gelijk aan die van 2018 op 2019.

Lening

IJKbedrag: voor deze post maken we wederom gebruik van de gegevens uit de Monitor Beleidsmaatregelen hoger onderwijs 2018-2019. De gemiddelde hoogte van een lening (inclusief collegegeldkrediet) is 591 euro bij wo'ers, 497 euro bij hbo'ers. 50 procent van de hbo'ers leent, tegenover 57 procent van de wo'ers. Wij nemen aan dat deze bedragen en percentages in het afgelopen jaar niet zijn veranderd.

Mutatie: er wordt uitgegaan van een mutatie van 0 procent. Wij zien geen reden waarom studenten in het aankomende jaar meer zouden gaan lenen.

Bijbaan

IJKbedrag: we kijken opnieuw naar het Nibud Studentenonderzoek 2017. We hebben dit bedrag gecorrigeerd voor de gemiddelde verandering in cao-lonen in 2017 en 2018¹⁷ om zo een betere inschatting te kunnen maken van de verwachte hoogte in 2019. Het is lastig om in te schatten of studenten in de afgelopen jaren meer of minder zijn gaan werken. Aan de ene kant ervaren zij een hogere druk om zo snel mogelijk af te studeren, aan de andere kant ervaren steeds meer studenten leendruk en zouden zij ervoor kunnen kiezen om (meer) te gaan werken om deze druk enigszins te verlichten. Daarom is onze aanname dat de daling van het aantal gewerkte uren van studenten met een bijbaan als gevolg van toenemende druk op studenten om hun studie snel af te ronden en de stijging veroorzaakt door studenten die meer gaan werken om minder te hoeven lenen elkaar uitbalanceren.

Mutatie: de ontwikkeling van cao-lonen in 2020 is natuurlijk nog niet bekend. Daarom wordt uitgegaan van een stijging gelijk aan de stijging in de eerste helft van 2019 t.o.v. de eerste helft in 2018.

Teruggave belasting

¹⁶ <https://www.onderwijsin cijfers.nl/kengetallen/onderwijs-algemeen/studiefinanciering/bedragen>

¹⁷ <https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/dashboard-arbeidsmarkt/ontwikkeling-cao-lonen>

Ijkbedrag: idem aan de vorige post worden ook hier weer bedragen uit het Nibud Studentenonderzoek 2017 gebruikt. Er is geen reden aan te nemen dat de teruggave in de afgelopen jaren significant is gedaald of gestegen. Daarnaast is dit een erg kleine post. Wij gaan daarom uit van gelijkblijvende omstandigheden op dit punt.

Mutatie: er is geen reden aan te nemen dat de hoogte van deze post significant zal veranderen in 2020. Er wordt daarom uitgegaan van een mutatie van 0 procent.

Overige inkomsten

Ijkbedrag: voor de laatste maal gebruiken we hier cijfers uit het Nibud Studentenonderzoek 2017. Deze post beslaat o.a. zorgtoeslag, huurtoeslag en alimentatie. Het Studentenonderzoek specificeert niet welke inkomstenbron hoeveel bijdraagt. Onze aanname is dat vrijwel elke student zorgtoeslag ontvangt: deze toeslag beslaat dan al het grootste deel van de post overige inkomsten. De zorgtoeslag is tussen 2017 en 2019 met 11 euro gestegen, tot 99 euro. Dit wordt dus bij het bedrag uit 2017 opgeteld.

Mutatie: de maandelijkse zorgtoeslag stijgt in 2020 met 6 euro t.o.v. 2019. Dit is een stijging van 3,8 procent op de post overige inkomsten.

Appendix 2: Tabellen

Uitgaven

Hbo

Post	Hoogte 2019	Weging	Stijging	Relatieve bijdrage	Indexcijfer
Huur	€ 212,18	25%	3,50%	0,86%	
Collegegeld	€ 172,63	20%	2,06%	0,41%	
Overige uitgaven	€ 480,16	56%	1,30%	0,72%	
Totaal	€ 864,96	100%		1,99%	101,99

Wo

Post	Hoogte 2019	Weging	Stijging	Relatieve bijdrage	Indexcijfer
Huur	€ 351,90	36%	3,50%	1,27%	
Collegegeld	€ 172,63	18%	2,00%	0,36%	
Overige uitgaven	€ 446,90	46%	1,30%	0,60%	
Totaal	€ 971,43	100%		2,22%	102,22

Inkomsten

Hbo

Post	Hoogte 2019	Weging	Stijging	Relatieve bijdrage	Indexcijfer
Bijdrage ouders	€ 73,98	8%	0,00%	0,00%	
Aanvullende beurs	€ 96,78	11%	1,38%	0,15%	
Lening	€ 248,50	27%	0,00%	0,00%	
Bijbaan	€ 316,10	35%	2,20%	0,76%	
Teruggave belasting	€ 20,13	2%	0,00%	0,00%	
Overig	€ 157,51	17%	3,80%	0,66%	
Totaal	€ 913,00	100%		1,56%	101,56

Wo

Post	Hoogte 2019	Weging	Stijging	Relatieve bijdrage	Indexcijfer
Bijdrage ouders	€ 130,00	13%	0,00%	0,00%	
Aanvullende beurs	€ 61,83	6%	1,38%	0,09%	
Lening	€ 342,78	35%	0,00%	0,00%	
Bijbaan	€ 264,78	27%	2,20%	0,60%	
Teruggave belasting	€ 20,13	2%	0,00%	0,00%	
Overig	€ 157,51	16%	3,80%	0,61%	
Totaal	€ 977,33	100%		1,30%	101,30

Resultaat koopkracht

Groep	Index uitgaven	Index inkomsten	Koopkrachtmutatie
WO	102,22	101,30	-0,91%
HBO	101,99	101,56	-0,42%

INTERSTEDELIJK
STUDENTEN OVERLEG

Auteur

Marije Sluiskes

Ontwerp

Michiel van Veluwen

Over het ISO

Het Interstedelijk Studenten Overleg (ISO) is de grootste landelijke studentenorganisatie van Nederland en behartigt de algemene belangen van bijna 750.000 studenten aan universiteiten en hogescholen. Het ISO is vaste gesprekspartner van onder andere het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, de politieke partijen en de koepels van universiteiten en hogescholen.

Interstedelijk Studenten Overleg

Contactgegevens

 +31 (0)30 23 02 666

 www.iso.nl

 iso@iso.nl

Bezoekadres

 Bemuurde Weerd O.Z. 1
3514 AN Utrecht

Social Media